

- Khvyl'ovyy, Mykola. *Tvory u dvokh tomakh (Works in Two Volumes)*. Kyiv: Dnipro, 1991. Print.
- Kobylyans'ka, Ol'ha. *Vybrani tvory u dvokh tomakh (Selected Works in Two Volumes)*. Kyiv: Dnipro, 1988. Print.
- Kocherha, Ivan. *P'yesy: Yaroslav Mudryy. Svichyhne vesillya. Maystry chasu (Plays: Yaroslav the Wise. Candle's Wedding. Masters of Time)*. Kyiv: Derzhlitvydav Ukrayiny. 1951. Print.
- Kostenko, Lina. *Vybrane (Selected)*. Kyiv: Dnipro, 1989. Print.
- Kotsyubyns'kyu, Mykhaylo. *Fata morgana*. Kyiv: Folio, 2008. Print.
- Narodna armiya (National Army), 2014. Web. 10 Jan. 2016.
- Pidmohyl'nyy, Valer'yan. *Misto (The City)*. Kyiv: Molod', 1989. Print.
- Tyutyunnyk, Hryhoriy. *Vyr (Maelstrom)*. Kharkiv: Folio, 2012. Print.
- Usenko, Pavlo. *Vybrani tvory u dvokh tomakh (Selected Works in Two Volumes)*. Kyiv: Derzhlitvydav, 1963. Print.
- Zhadan, Serhiy. *Mesopotamiya (Mesopotamia)*. Kharkiv: Klub simeynoho dozvillya, 2014. Print.
- Zahrebel'nyy, Pavlo. *Roksolana (Roksolana)*. Kharkiv: Folio, 2002. Print.

Надійшла до редакції 16 квітня 2016 року.

THE DISTINCTIVE FEATURES OF COMPOUND NOMINAL PREDICATE AND DOUBLE PREDICATE

Natalia Kobchenko

Department of Ukrainian language, National University "Kyiv-Mohyla Academy", Kyiv, Ukraine

Abstract

Background: Predicativity as the main feature of a sentence realizes on the formal-grammatical level, as well as on the syntactic-semantic level. Today distinction between a compound nominal predicate and a double predicate is a certain grammatical problem. There are two main views concerning syntactic role of combination of a verb and an adjective or its equivalent in contemporary linguistic literature: 1) such constructions are compound nominal predicates; 2) such constructions are double predicates.

Purpose: The purpose of the analysis is to prove the status of a double predicate as a separate grammeme of the formal-syntactic predicatively category and to determine its distinctive features in comparison with a compound nominal predicate.

Results: A verbal component of a double predicate is a full verb unlike copula of a compound nominal predicate. A nominal part of a compound nominal predicate can have almost any lexical content, but adjective or its equivalent in the structure of a double predicate can express condition or temporary indication. The subject of sentence with a compound nominal predicate has no semantic constraints in contrast of the subject in a sentence with a double predicate, where it can be expressed only by the names of creatures. A compound nominal predicate is combined with the subject by a single predicative connection in the form of coordination or juxtaposition. But there is a double-predicative connection between the subject and components of a double predicate. This subject is in predicative connection in the form of coordination with both components of a double predicate at the same time and these components are combined with one another by gravity.

Discussions: A compound nominal predicate and a double predicate have their own semantic, syntagmation and grammatical particularities. The prospective of our study is to research transitional cases between these two grammamas of the formal-syntactic category of predicatively.

Keywords: formal-syntactic category, double-syntactic connection, double predicate, compound nominal predicate, duplexes, copula, adjective, sentence structure, sentence members.

Vitae: Natalia Kobchenko is a Candidate of Philology, teacher of the Department of Ukrainian language in National University "Kyiv-Mohyla Academy". Her areas of research interest include functional grammar, categorial grammar and stylistic.

Correspondence: natalia.kobchenko@gmail.com

Ганна Ситар

УДК 81'367:81'373.7:81'42

СИНТАКСИЧНІ ФРАЗЕОЛОГІЗМИ І ПРЕЦЕДЕНТНІ ФЕНОМЕНИ: ЗОНИ ПЕРЕТИНУ

Статтю присвячено розгляду синтаксичних фразеологізмів у прагматичному аспекті, зокрема вивченню закономірностей взаємодії синтаксичних фразеологізмів та прецедентних феноменів на матеріалі української мови. Показано, що за допомогою поєднання цих явищ мовці забезпечують привертання уваги адресатів, здійснюють прихований вплив на них, виражають власне ставлення до реалій дійсності, тобто виконують фатичну, маніпулятивну та експресивну функції. Виділено дві основні зони перетину синтаксичних фразеологізмів та прецедентних феноменів.

Ключові слова: модель речення, прецедентна одиниця, прецедентний феномен, синтаксичний

фразеологізм, українська мова, фразеологізоване речення.

Синтаксичні фразеологізми – особливий тип речення, у якому постійний і змінний компоненти пов'язані ідіоматично і розташовані переважно фіксовано, граматичні зв'язки і прямі лексичні значення слів послаблені (Velichko; Vsevolodova, and Yon Lim Su; “Russkaya Grammatika”; Shmelev та ін.), наприклад: *Оце так весілля! Яка пісня! Чим не тема для дослідження?! Війна є війна. Фільм як фільм. Кохати так кохати. Теж мені допоміг! Яке там зробив!* та ін. Такі речення належать до дієвих засобів експресивного синтаксису, за допомогою яких мовець виражає ставлення до певного предмета або явища дійсності, висловлює оцінку певної реальності або ситуації, прагне досягнути впливу на почуття адресата мовлення (слухача або читача), сформулювати потрібну думку або викликати відповідну дію та ін.¹

В українському мовознавстві досі досліджували переважно структурні й семантичні ознаки синтаксичних фразеологізмів. Зокрема, М. І. Личук і В. Д. Шинкарук виділили три ступені фразеологізації речень – високий, частковий та низький (Lychuk; Lychuk, and Shynkaruk та ін.). У цьому аспекті мовознавці спираються на погляди Н. Ю. Шведової (Shvedova та ін.). Прагматичний вимір цих своєрідних одиниць, що перебувають на межі синтаксису і фразеології, досі не знайшов належного висвітлення в науковій літературі та потребує теоретичного осмислення, що й зумовлює актуальність пропонованого дослідження.

На наш погляд, аналіз синтаксичних фразеологізмів у прагматичному аспекті передбачає встановлення: 1) функцій синтаксичного фразеологізму (його комунікативного призначення); 2) прагматичного статусу мовця, або типу відношення мовця до ситуації; 3) прагматичного статусу адресата, або типу відношення адресата до ситуації; 4) типу прагматичного зв'язку з іншими репліками в діалозі; 5) комунікативних прийомів, що посилюють вплив фразеологізованого речення на адресата (Sitar “Pragmaticcheskiy”).

У цій статті ставимо за мету проаналізувати зони перетину синтаксичних фразеологізмів та прецедентних феноменів, поєднання яких у межах висловлення є одним з ефективних засобів здійснення впливу на адресата повідомлення.

Термін «прецедентний феномен» на позначення специфічного складника національної культури та мовної картини світу як втілення особливостей національної свідомості та виразника ставлення етносу до власної історії та культури, ввела до наукового обігу В. В. Красних (Krasnykh “Sistema”). Дослідниця виділила такі три ознаки прецедентного феномену: а) відомість для всіх представників певної національно-лінгвокультурної спільноти; б) актуальність у когнітивному (пізнавальному та емоційному) вимірі; в) постійно відновлюване звернення до прецедентного феномену в мовленні представників відповідної спільноти (Krasnykh “Etnopsikholingvistika” 44–45).

У подальшому дослідженні спираємось на розмежування прецедентних феноменів та прецедентних одиниць, запропоноване І. В. Богдановою: «Різновидами прецедентних феноменів вважаємо прецедентні тексти, ситуації та особистості, з-поміж яких вербальними феноменами є тільки тексти, інші ж мають вербалізовану природу, тобто актуалізовані в конкретному тексті описово (алюзивно) або через свої атрибути. Атрибутами прецедентних феноменів, вербальними засобами їх реалізації в текстах вважаємо прецедентні одиниці – прецедентні імена та вирази, через які і здійснювано апеляцію до певного прецедентного феномену» (Bohdanova 117).

Аналіз фактичного матеріалу, дібраного з текстів української художньої літератури кінця XIX – початку XXI ст., періодичних видань і українськомовних інтернет-ресурсів, дає змогу виділити два напрями взаємопроникнення синтаксичних фразеологізмів та прецедентних одиниць.

1. Першим виявом взаємопроникнення синтаксичних фразеологізмів і прецедентних одиниць є побудова висловлення за фразеологізованою моделлю, у межах якої позиція змінного компонента, яка переважно не має лексичних обмежень, заповнюється прецедентним ім'ям або прецедентним виразом.

1.1. Прецедентне ім'я у позиції змінного компонента моделі синтаксичного фразеологізму: *Анжелін тато – колишній прокурор. Тепер на пенсії, але з усіма відповідними зв'язками, грошима та ментівськими замашками. До речі, з університету витурили двох пацанів. Щоб ви знали, через Анжелу. Один до неї залицявся, а інший – здуру наїхав на її подружку. Вдарив, чи щось таке. Анжела все так перекрутила, що один ледь не сів за звалтування, а другий – за рукоприкладство. Якщо не помилюсь, їм довелося компенсувати моральні збитки.*

Сашко задумливо почухав потилицю й перепитав:

– Чому ж раніше не попередив?

¹ Цей своєрідний тип речень на матеріалі різних мов привертав увагу представників різних лінгвістичних шкіл та напрямів: передусім, широкого підходу до фразеології (В. Л. Архангельський, А. М. Баранов, Д. О. Добровольський та ін.), розмовного синтаксису (Н. Ю. Шведова, Д. М. Шмельов та ін.), функційно-комунікативного синтаксису (М. В. Всеволодова, А. В. Величко, Л. О. Балобанова та ін.), Московської семантичної школи (І. О. Мельчук, Ю. Д. Апресян, Л. Л. Юмдін, Л. М. Йорданська, В. Ю. Апресян та ін.), конструкційної граматики (Ч. Філлмор, П. Кей, А. Голдберг, М. Фрайд та ін.), у межах яких дослідники оперують термінами, усталеними в межах відповідної концепції – «стійка фраза», «фразеологізоване речення», «синтаксичний фразеологізм», «комунікативний фразеологізм», «синтаксична ідіома», «граматична ідіома», «фразеосхема», «фразема», «конструкція малого синтаксису», «конструкція мікросинтаксису», «нестандартна конструкція», «формальна ідіома» («лексично вільна ідіома») і под. У цьому дослідженні вживаємо терміни «синтаксичний фразеологізм» та «фразеологізоване речення» як синоніми.

– Як попередити? Коли? Ви ж одразу кидаєтесь цілуватись. Знайшли до кого. Вона – минулорічна віце-міс, а ви зі своїми «свинячими рилами»...

– Я па-а-апрашу! – щиро не погодився Андрій. – На себе подивися. **Теж мені – Ален Делон.** Я взагалі не розумію, як із тобою Ксюха спить. Напевно, ти її попередньо напоюєш! (Олександр Вигovskyкий. Місіонер (Ще не час забити труну)). У наведеному уривку один із співрозмовників Андрій уживає висловлення, побудоване за моделлю **Теж мені** $N_1 \text{ Сор}_f$, у якому позицію N_1 заповнює прецедентне ім'я *Ален Делон*, яке є уособленням європейського ідеалу чоловічої краси у ХХ ст. Виділене речення вживається зі значенням заперечення та негативної оцінки зовнішності другого учасника діалогу Сашка (=Ти не Ален Делон. Ти не такий красивий, як Ален Делон, пор. реалізацію цієї ж моделі без прецедентного імені *Теж мені красень!*).

Висловлення **Чим не Жанна д'Арк?** (Українська правда. – 6.02.2010: <http://www.pravda.com.ua/rus/articles/2010/02/6/4722842/>), що є підписом під фото Юлії Тимошенко на мітингу у колі священників під час виборчих перегонів на пост Президента України у 2010 році, є реалізацією моделі **Чим не** $N_1 \text{ Сор}_f$, яка має значення відповідності особи уявленню мовця про неї. У цьому прикладі вжито прецедентне ім'я *Жанна д'Арк*, апеляція до постаті якої створює у свідомості читача «Української правди» ореол святості та жертовності, який переноситься на постать Юлії Тимошенко.

Прецедентні імена можуть зазнавати видозмін, за яких реалізується гра слів, що виникає переважно через подібність власних імен відповідним загальним назвам. Так, у реченні *Знайшов карикатуру на Сеню, по-моєму все правдиво – Яйценюк і в Африці Яйценюк!!!* (<https://vk.com/wall-93509058?own=1&offset=820>), що є підписом під карикатурою, де колишній Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк «вилуплюється» з кіндерсюрпризу, втілено одразу кілька функцій: експресивну, ігрову та декоративну. Перші дві реалізовано шляхом уведення лексеми *Яйценюк* (пор. *Яценюк* і *яйце*), а третю – за рахунок використання фразеологізованої моделі речення N_1 і в Африці $N_1 \text{ Сор}_f$ (докладно про спектр функцій синтаксичних фразеологізмів див. у праці (Sytar “*Funktsiyi*”), про різнотипні перетворення прецедентних одиниць див. (Bohdanova)).

1.2. Прецедентний вираз у позиції змінного компонента моделі синтаксичного фразеологізму. Значно рідше, за нашими спостереженнями, відбувається поєднання синтаксичного фразеологізму і прецедентного виразу: *Після такого Магденко одразу вирішують звернутися до міліції, але тут якраз і почалися дива. Справу доручили дільничному інспекторові, який опитав підозрюваних (Георгю Магденку вдалося з'ясувати, що схожі на нападників люди раніше працювали на підприємстві «Ромнітепосервіс» – цікавий збіг, чи не так?), на що останні заявили, що нічого подібного в житті не робили. Ну та це і логічно – хто ж добровільно захоче в такому зізнатися... Але цікаве інше – дільничний інспектор, порушуючи всі правила ведення слідства, так і не влаштував очної ставки! Чи то не знає, що так треба робити, а може, просто не хотів?.. А в результаті маємо те, що справу призупинили! **Оце тобі і доблесна міліція, оце так вона нас береже!** (<http://www.vsisumy.com/users/154/blog/cholovika-avtorki-statti-pro-zlovzhivannya-kerivnika-kp-romnitemposervis-bulo-pobito>, 16.02.2011). У цьому разі мовець здійснює нанизання фразеологізованих речень, побудованих за моделями **Оце тобі і** $N_1 \text{ Сор}_f$ та **Оце так** $N_1 V_f$, у яких вжито в модифікованому вигляді російський прецедентний вираз *Моя міліція мене береже*, автором якого є Володимир Маяковський. Первинно цей вислів повинен був формувати віру радянської людини у роботу правоохоронних органів, проте у поданих реченнях втілено інше значення: заперечення якості (*доблесна*) сумської міліції в поєднанні з негативною оцінкою її діяльності (=Це не доблесна міліція. Вона нас не береже / погано береже).*

2. Другий вияв взаємопроникнення синтаксичного фразеологізму і прецедентної одиниці реалізується тоді, коли сама модель речення є прецедентною, а лексичне наповнення не відповідає загальновідомому, що не впливає на розуміння адресатом змісту моделі. Наприклад, заголовок статті Катерини Кириленко *Лептони не винні, але їм пощастило!* (Українська правда. – 26.01.2016: <http://life.pravda.com.ua/columns/2016/01/26/207078/>) привертає увагу читачів за рахунок заміни першого компонента відомої назви новели Михайла Коцюбинського «*Кони не винні*» на іменник *лептон*. Цей хімічний термін позначає елементарну частинку, ферміон, що не бере участі в сильній взаємодії частинок у складі речовини. Цікаво, що вживання іншої іменникової лексеми в моделі N_{1pl} *не винні* не є оказіональним, подібні приклади реалізуються регулярно. Зокрема, заголовок твору братів Капранових «*Бджоли не винні*» містить натяк на колишнього Президента України Віктора Ющенка, який захоплюється бджолярством, у тексті він неоднаразово експліцитно названий, а українські виборці порівнюються з бджолами. Пор. також *Маршрутки не винні. Марцінків пригрозив директору «Електроавтотрансу» «ноювою кров'ю»* (Івано-Франківський обласний портал «Репортер». – 5.01.2016: <http://report.if.ua/avto/marshrutky-ne-vynni-marcinkiv-rygrozyv-dyrektoru-elektroavtotransu-novoyu-krovyyu/>); *Варяги не винні* (Микола Мельник. *Варяги не винні* // Ліга. Блоги, 10.12.2015: <http://blog.liga.net/user/nmelnik/article/20245.aspx>) – маються на увазі держслужбовці-іноземці в сучасній Україні.

І. В. Богданова позначає явища цього типу терміном «синтаксичний прецедент»: «На синтаксичному рівні сугестивність засобами прецедентності може реалізовуватися через вживання так званих *синтаксичних прецедентів*, тобто одиниць специфічної синтаксичної структури, що вже стала прецедентною і є впізнаваною за будь-якого лексичного наповнення. Напр., *Громити не можна пробачити* (Українська правда. – 15.06.2014); *Терпіти не можна наступати* (Український тиждень. – №31. – 06.08. – 13.08.2014) (пор. з прототиповим прецедентним виразом *Стратити не можна помилувати*, схематичний запис якого – Inf не можна Inf)» (Bohdanova 149) [виділення та приклади І. В. Богданової – Г.С.]. Наведена модель типово реалізується в

заголовках статей, вміщених в українських періодичних виданнях, та є однією з найбільш частотних з-поміж проаналізованих моделей другого типу в зібраному фактичному матеріалі.²

Розпочати не можна гальмувати. *Що заважає повноцінній роботі НАЗК?* (Українська правда. – 31.05.2016: <http://www.pravda.com.ua/columns/2016/05/31/7110124/>) [НАЗК – Національне агентство з питань запобігання корупції];

Сваритися не можна помиритися

Від того, де наші футбольні «півні» поставлять кому, залежить доля збірної України на Євро-2016 (Високий замок. – 12.05.2016: <http://wz.lviv.ua/blogs/170922-svargytysia-ne-mozhna-pomyrytysia/>);

Ромські поселення у Києві. Інтегрувати не можна виселити (Українська правда. – 26.01.2016: <http://life.pravda.com.ua/society/2016/01/26/207003/>).

Подібного «розхитування» зазнає також лексичне наповнення прецедентного виразу *Гроші не пахнуть*. Латинський вислів *Resipia non olet* належить імператору Веспасіану, який обклав податком громадські вбиральні, щоб наповнити казну. У нашому фактичному матеріалі в позиції N_1 зафіксовано іменники *перемога*, *влада*, *вугілля*, *вода*, *банки* (у значенні «фінансові установи») та ін., пор.:

Гравець «Сталі» Сергій Воронін розповідає прес-службі ПЛ про першу гостьову перемогу своєї команди у 2016 році, одержану на полі «Олімпіка».

– *Сергію, що скажеш про недільну зустріч? Чи була перемога справедливою?*

– **Перемога не пахне.** *А отримана вона над безпосереднім суперником за місяць, вона дозволила нам піднятися на одну сходинку вище. Нарешті забили і виграли на виїзді, тобто отримали багато позитиву* (Сергій Воронін: «Робота не минається даремно» // Офіційний сайт Об'єднання професіональних футбольних клубів України «Прем'єр-ліга»: http://www.fpl.ua/ukr/news/news_fpl/7081/, 10.05.2016);

В'ячеслав Кириленко: «Для декого влада «не пахне» (День. – 20.07.2006);

Вода не пахне: *бажаючих заробити в окупованому Криму не бракує* (Дмитро Каневський. Вода не пахне: бажаючих заробити в окупованому Криму не бракує // Українська правда. – 25.06.2014: <http://www.pravda.com.ua/inozmi/deutsche-welle/2014/06/25/7030051/>);

Банки не пахнуть: *за що Гонтарєва полюбила російський капітал?* (<http://pravda.if.ua/news-92766.html>, 26.02.2016).

До другого типу зараховуємо також речення, побудовані за моделлю *Ати-бати, йшли* N_1 , характерною ознакою якої є римування слів:

Ати-бати, йшли дебати

Кандидати на мера Ірпеня виступали одне перед одним

В актовій залі Ірпінської міської ради відбулися широко розрекламовані дебати кандидатів на посаду міського голови Ірпеня, вибори якого відбудуться 26-го жовтня (Правда Ірпеня. – 20.10.2014: zpi.com.ua/ati-bati-jshli-debati/).

Показово, що відходячи далі від прецедентного виразу – назви художнього фільму «Ати-бати, йшли солдати» режисера Леоніда Бикова, з'являються інфінітивний та іменниково-прийменниковий варіанти цієї моделі – *Ати-бати, йшли* Inf та *Ати-бати, йшли* (N_1) в N_4 (дужками позначаємо факультативність компонента, див. приклади нижче):

Урсус, або як Ати-бати, йшли знімати

11 жовтня запуснувся унікальний кінопроект – фільм «Урсус». Є можливість зазирнути за лаштунки знімального процесу і прослідкувати за ним від першого дня (в Україні), до останнього (в Німеччині) (<http://blogs.korrespondent.net/blog/journalists/3213089-ursus-abo-yak-aty-baty-yshly-znimaty>, 11.10.2013);

Ати-бати, йшли в мери кандидати

За результатами свого експертного опитування Івано-Франківська обласна організація «Комітет виборців України» склала список із 17 найбільш імовірних кандидатів на посаду мера міста Івано-Франківська. В опитуванні взяли участь 29 експертів, серед яких є журналісти, громадські діячі, політики, представники бізнесу та знавці місцевої політики, які можуть робити обґрунтовані прогнози (Івано-Франківський обласний портал Репортер, 3.12.2009: <http://report.if.ua/polityka/Aty-baty-jshly-v-mery-kandydaty/>);

Ати-бати, йшли... в солдати

Першого квітня розпочався черговий весняний призов юнаків до Збройних Сил України та інших військових формувань. З давніх-давен захищати Вітчизну було священним обов'язком кожного чоловіка. Воїни посідали особливе місце в державотворчій структурі будь-якої країни (Новини Шепетівки. – 17.04.2008: http://www.shepetivka.org.ua/2008/04/17/atibati_jshli_v_soldati.html).

Отже, синтаксичні фразеологізми та прецедентні одиниці мають дві зони взаємопроникнення. За допомогою поєднання цих явищ мовці забезпечують привертання уваги адресатів, здійснюють прихований вплив на них, виражають власне ставлення до реалій дійсності, тобто виконують фатичну, маніпулятивну та експресивно-оцінну функції. Регулярними в таких взаємопроникненнях виявились модифікації та трансформації прецедентних виразів та імен, що відбивають загальну тенденцію до перетворення як прецедентних, так і фразеологічних одиниць.

Більшу здатність до введення в модель синтаксичного фразеологізму виявили прецедентні імена, серед

² Російський еквівалент цієї моделі Inf *нельзя* Inf М. С. Перепелиця кваліфікує як одну з найбільш продуктивних «моделей контамінації, за якими трансформуються узуальні прецедентні тексти» (Perelytsya 13).

яких переважають універсально-прецедентні та національно-прецедентні за ступенем універсальності, історичні та політичні – за сферами-джерелами. З-поміж проаналізованих фразеологізованих речень домінують оцінні та заперечні речення за семантикою, іменні та дієслівні – за частиномовною належністю змінного компонента.

Подальший етап дослідження передбачає простеження закономірностей поєднання синтаксичних фразеологізмів з іншими засобами експресивного синтаксису.

References

- Bohdanova, Inna. *Suhestyvnnyu Potentsial Pretsedentnykh Odynyts' v Ukrayins'komu Mediynomu Dyskursi Pochatku XXI St. (Suggestion Potential of Precedent Units in Ukrainian Media-Discourse of the Early 21-st Century)*. Diss. Donetsk National U, 2016. Vinnytsia: DonNU, 2016. Print.
- Krasnykh, Viktoriya. *Etnopsikholingvistika I Lingvokul'turologiya (Ethnopsycholinguistics and Linguoculturology)*. Moscow: ITDGK «Gnozis», 2002. Print.
- Krasnykh, Viktoriya. "Sistema Pretsedentnykh Fenomenov v Kontekste Sovremennykh Issledovaniy (The System of Precedent Phenomena in the Context of Modern Researches)." *Yazyk, Soznanie, Kommunikatsiya (Language, Consciousness, Communication)* 2 (1997): 5-12. Print.
- Lychuk, Mariya. *Stupeni Frazelohizatsiyi Rechen' (Stages of Sentence Phraseologization)*. Diss. Chernivtsi National U Named after Yuriy Fedkovych, 2001. Chernivtsi, 2001. Abstract. Print.
- Lychuk, Mariya, and Vasyl Shynkaruk. *Stupeni Frazelohizatsiyi Rechen' (Stages of Sentence Phraseologization)*. Chernivtsi: Ruta, 2001. Print.
- Perepelytsya, Mariya. *Movni Transformatsiyi v Suchasnomu Mas-mediynomu Dyskursi: Kompleksnyy Analiz (Linguistic Transformations in the Modern Mass Media Discourse: Complex Analysis)*. Diss. Kharkiv National Pedagogical U Named after H.S.Skovoroda, 2015. Kharkiv, 2015. Abstract. Print.
- Shmelev, Dmitriy. *Sintaksicheskaya Chlenimost' Vyskazyvaniya v Sovremennom Russkom Yazyke (Syntactic Divisibility of Utterance in the Modern Russian Language)*. Moscow: KomKniga, 2006. Print.
- Shvedova, Nataliya. *Ocherki Po Sintaksisu Russkoy Razgovornoj Rechi (Essays about Syntax of Russian Colloquial Speech)*. Moscow: Izd Vo AN SSSR, 1960. Print.
- Shvedova, Nataliya. *Russkaya Grammatika : V 2 Tt. (Russian Grammar : In 2 Vol.)*. Vol. 2. Moscow: Nauka, 1980. Print.
- Sitar, Anna. "Pragmatischekiy Potentsial Ukrainskikh Frazelohizirovannykh Predlozheniy (Pragmatic Potential of Ukrainian Sentences with Phraseological Structures)." *Yazyk, Literatura, Kul'tura: Aktual'nye Problemy Izucheniya I Prepodavaniya (Language, Literature, Culture : Relevant Issues of Learning and Teaching)* 10 (2014): 110-19. Print.
- Sytar, Hanna. "Status Syntaksychnykh Frazelohizmiv U Systemi Frazelohichnykh Odynyts' (The Status of Syntactic Idioms in the System of Phraseological Units)." *Visnyk Donets'koho Natsional'noho Universytetu. Seriya B. Humanitarni Nauky (The Bulletin of Donetsk National University. Series B. Humanities)* 2 (2011): 66-74. Print.
- Sytar, Hanna. "Funktsiyi Frazelohizovanykh Rechen' U Movlenni (The Functions of Sentences with Phraseological Structures in Speech)." *Movni I Kontseptual'ni Kartyny Svitu (Language and Conceptual Images of the World)* 51 (2015): 488-97. Print.
- Velichko, Alla. *Sintaksicheskaya Frazelohiya Dlya Russkikh I Inostrantsev (Syntactic Phraseology for Russians and Foreigners)*. Moscow: Izd-vo MGU, 1996. Print.
- Vsevolodova, Maya, and Yon Lim Su. *Printsipy Lingvisticheskogo Opisaniya Sintaksicheskikh Frazelohizmov: Na Materiale Sintaksicheskikh Frazelohizmov so Znacheniem Otsenki (The Principles of Linguistic Description of Syntactic Idioms : Based on the Syntactic Idioms with Evaluative Meaning)*. Moscow: Maks PRESS, 2002. Print.

Надійшла до редакції 12 травня 2016 року.

SYNTACTIC IDIOMS AND PRECEDENT PHENOMENA: INTERSECTION ZONES

Hanna Sytar

Department of General and Applied Linguistics and Slavonic Philology, Donetsk National University, Vinnytsia, Ukraine

Abstract

Background: One examined mainly structural and semantic features of syntactic idioms so far. The pragmatic dimension of these original units that are on the verge of syntax and phraseology, has not been highlighted properly in the scientific literature, so it needs theoretical understanding. The combination of syntactic idiom and phraseological phenomenon refers to the communication techniques impacting on message recipient.

Purpose: to analyze the intersection zones of syntactic idioms and precedent phenomena.

Results: Analysis of the collected factual material allows to distinguish two areas of interpenetration of syntactic idioms and precedent units: 1) construction of expression according to the phraseologized model, within which the position of variable component is filled by the precedent name or precedent expression; 2) the model of sentence itself is precedent, and lexical content does not comply with generally known one that does not affect on understanding of model content by recipient.

With a combination of syntactic idiom and precedent phenomena speakers provide drawing of recipients' attention,

carry out a hidden influence on them, express their own attitude to the realities, so that perform phatic, manipulative and expressive-evaluative functions. The modifications and transformations of precedent expressions and names appeared to be regular in such interpenetrations.

Discussion: The obtained results reflect the general trend towards transform (transformation, modification, variation, etc.) of precedent, as well as phraseological units, and can be used for the analysis of patterns of their formation and modifications.

Further research phase implies tracing patterns of syntactic idioms combination with other means of expressive syntax.

Keywords: model of sentence, precedent phenomenon, precedent unit, syntactic idiom, sentence with phraseological structure, the Ukrainian language.

Vitae

Hanna Sytar is PhD of Philology, Associate Professor, Doctoral Candidate of Department of General and Applied Linguistics and Slavonic Philology in Donetsk National University. Her areas of research interests include syntax, semantics, pragmatics, construction grammar, applied linguistics.

Correspondence: h.v.sytar@donnu.edu.ua